Florica Dimitrescu

NOUTĂȚI LEXICALE DIN DOMENIUL PROFESIUNILOR

Începând din anul 2013, când am publicat ediția a treia a DCR-ului, am început să mă preocup de vastul teritoriu al cercetării oferit de ocupațiile umane de tot felul, pornind de la care am scris articolele *Despre denumirile multiple de profesiuni în româna actuală* (2013–2017), *Din nou despre denumirile profesionale recente* (*DPR*), *Din nomenclatorul profesional feminin românesc actual* (martie 2017 – martie 2018). Oricine poate observa cu ochiul liber că astăzi profesiunile au devenit din ce în ce mai numeroase, din cauza diversificării activităților şi a apariției unor laturi mai noi ale acestora. O dovadă concretă asupra acestei situații o putem aduce chiar prin articolul de față. Am urmărit în ultima vreme cu atenție deosebită în textul inedit *Termeni recenți extraşi din presa românească în anul 2018* şi am constatat, la finele lui, că mi-au mai rămas o serie de fişe colectate între timp, dar încă neexaminate. Acolo era vorba despre un număr de noi denumiri ce ne îmbogățesc frecvent lexicul şi, prin acesta, de fapt, viața, în atât de numeroasele ei fațete! Considerăm că nu se cuvine ca termenii referitori la profesiuni să fie neglijați. În acelaşi timp, având în vedere că măcar o parte dintre ei îşi vor găsi într-o zi locul în dicționarele limbii române – unde până acum nu au fost consemnate încă sau, rarissim, când au fost înregistrate apar numai izolate –, în DLR, în DEX, în unele dicționare ştiințifice de neologisme ca şi în altele profesionale, le vom prezenta mai jos, ilustrându-le cu citate. Aici vor fi clasificate în două mari categorii, nu înainte de a preciza că, la fişele adunate din anul abia trecut, 2018, am adăugat şi o serie de termeni recenți înregistrați în presă în prima lună a anului în curs, 2019:

A. Termeni sau sintagme care se referă la profesiuni, meserii, ocupații apărute mai recent în presă în limba română şi

B. Termeni sau sintagme care se referă la persoanele care practică aceste profesiuni, meserii, ocupații.

CATEGORIA A conține denumirile de ocupații ce se exprimă prin:

Termeni independenți:

Bio-lifting – „Un tratament anti-aging, numit *bio-lifting*, patentat chiar de dr. Iancu Morad, ce oferă o rejuvenare facială completă”. WP 4 I 2019, p. 37.

Brahiterapie – „Centrul Oncologic Sanador asigură pacienților o gamă complexă de servicii moderne… *brahiterapie*, medicină nucleară, radioiodoterapie” WP 26 X 2018, p. 24.

LR, LXVIII, nr. 2, p. 201–214, Bucureşti, 2019

BDD-A30967 © 2019 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:42:52 UTC)

Cipare – „*Ciparea* urşilor va putea rezolva unele probleme puse de aceştia.” TVR 1, telejurnalul de la ora 8 din 1VIII 2018.

Colapsologie – Cercetarea cauzelor colapsului şi formule de remediere – Termen medical folosit la telejurnalul de la canalul de TV Realitatea de la ora 9 din 16 XII 2018.

Decident – v. *decident cultural*.

Dermopigmentare – „*Dermopigmentarea* sprâncenelor, a buzelor… a rădăcinii părului pentru atenuarea aspectului începutului de chelie” WP 4 I 2019, p. 36.

Doula – „Una dintre cele mai vechi meserii din lume, dar care nu apare în nomenclatorul de profil din ţara noastră, este aceea de *doula*, iar primele practicante au fost deja pregătite şi o exercită cu succes… Este un termen nou în România. Înseamnă, în traducere din greacă, femeie carte îngrijeşte altă femeie, se ocupă de partea emoţională, psihică, non-medicală a viitoarei mămici”. T. 17 I 2019, p. 12. „Cum se poate obţine atestat pentru această meserie? – În România există o singură organizaţie care pregăteşte persoane pentru această meserie”, *ibidem*. De fapt ar trebui să fie precizat că în greaca veche termenul în discuţie avea sensul generic de „sclavă”.

Friendraiser – Grup, societate, persoană care se ocupă de atragere de fonduri în scop caritabil – „Fundraiser, *friendraiser,* grădinar pasionat, Cristiana Ionescu n-a regretat niciodată decizia de a abandona o profesie bănoasă de avocată”. WP 16 XI 2018, p. 22.

Fundraiser – Grup, persoană care se ocupă de atragerea de fonduri –.

Fundraising – „Mai nou, Cristiana Ionescu oferă şi lecţii gratuite de *fundraising* – atragere de fonduri – celor care vor să se implice în acţiuni similare”. WP 16 XI 2018, p. 22.

Hidrokinetoterapie – v. *ludoterapie.* Specificăm că vocabula mai modernă, *hidrokinetoterapia*, a fost atestată în anul 2006 în DCR 3, inclusă într-un citat la lema *kinetoterapie*, dar, din neglijenţă, nu a fost consemnată şi ca termen independent cum s-ar fi cuvenit; o facem acum, cu promisiunea că va fi introdusă în ediţia următoare, a patra, a DCR-ului.

Ludoterapie – „Colega mea se ocupă cu predarea [la copiii cu dezabilităţi], eu, cu terapiile: kinetoterapie, *ludoterapie*, stimulare cognitivă, socializare, terapie ocupaţională.” A. 7 I 2019, p. 20. Menţionăm că, dintre modalităţile terapeutice prezente în citatul de aici, *terapia ocupaţională* a fost înregistrată în DCR încă din anul 1970, iar *kinetoterapia*, din 1977, tot în DCR.

Monoterapie – „*Monoterapie* pentru tratamentul de primă linie la pacienţii cu cancer pulmonar” A. 30 XI 2018, p. 29.

Radioiodoterapie – v. *brahiterapie*.

Rejuvenare – v. *bio-lifting*.

Ultramaraton – „A avut lângă el, la start, superstaruri ale alergării montane, cum ar fi triplul campion mondial de *ultramaraton*, spaniolul L.A.H.” A. 3 IX 2018, p. 7.

BDD-A30967 © 2019 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:42:52 UTC)

Wakerboarding – „*Wakerboarding* este o combinație între schi nautic, snowboarding şi surfing” Termen folosit la telejurnalul din 20 VIII 2018 de la 6 dimineața la Antena 1.

La această categorie adăugăm şi termenul *aromaterapie* (v. *managementul stresului)* care apare ca varianta mai corectă a formei *aromoterapie*, atestată din anul 1987 în DCR 3 sub această formă, cu *o,* în loc de cea prezentă aici, cu *a,* singura conformă cu etimologia sa, din fr. *aromathérapie* (consemnată corect în DCR 3).

Sintagme:

Arhitectura neoromânească – „Ion Mincu este promotorul *arhitecturii neoromâneşti*”. R.l. 2 III 2018, p. 17; v. şi *arhitect, inginer, profesor şi deputat.*

Avertizor de integritate – „Pacientul căruia i se cere şpagă trebuie să învețe să reclame acest lucru. Acum, există şi instituția *avertizorului de integritate* care îi protejează pe cei care fac asemenea reclamații.” A. 6 XII 2018, p. 1.

Chirurgie endoscopică – „Cercetări în domeniul chirurgiei minim invazive şi *chirurgiei endoscopice* în cadrul Universității Columbia din Missouri, SUA” WP 18 I 2019, p. 28.

Chirurgie minim invazivă – „Chirurgia robotică este o formă avansată de *chirurgie minim invazivă*” WP 26 X 2018, p. 9; v. şi *chirurgie endoscopică.*

Chirurgie robotică – „[Cancerul colorectal] poate fi operat şi cu ajutorul *chirurgiei robotice*, iar în acest caz, recuperare este mai rapidă şi riscul de complicații minimizat”. A. 26 X 2018, p. 3; v. şi *chirurgie minim invazivă.*

High-diving – „La finalul acestei toamne, Popovici a câştigat medalia de argint la Cupa Mondială de *high-diving* de la Abu Dhabi, Emiratele Arabe Unite”. WP 21 XII 2018, p. 17; „Medaliat cu argint la mondialele de *high-diving* din Abu Dhabi, Constantin Popovici vorbeşte despre posibilitatea de a participa la olimpiada de sărituri în apă de la 10 metri, precum şi despre antrenamentele de *high-diving*, sport căruia i s-a dedicat din 2012”. WP 11 I 2019, p. 56.

Jurist-lingvist – „Tânărul intenționează să se specializeze într-o profesie foarte nouă în Europa: *jurist-lingvist*, o nişă care începe să se dezvolte şi să aibă nevoie de specialişti cu dublă specializare”. WP 4 I 2019. (De menționat că este vorba despre tânărul bistrițean amintit mai jos la cuvântul *terminolog*, Mădălin Dan Pavel, care a terminat Literele la Universitatea Babeş-Bolyai din Cluj-Napoca şi acum studiază la o a doua Facultate, de Drept, la Paris.)

Laserterapie dentară – „Prin cursurile urmate, M. N. a obținut competențe în implantologie şi *laserterapie dentară*”. WP 11 I 2019, p. 29; trebuie menționat că termenul *laserterapie* este atestat în DCR 3 din anul 1988 sub două forme: *laseroterapie* şi *laser-terapie.*

Managementul stresului – „Terapii de vindecare alternative: bioenergoterapie, hipnoterapie, aromaterapie, fitoterapie, *managementul stresului* etc.”. WP 4 I 2019, p. 36.

BDD-A30967 © 2019 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:42:52 UTC)

Microscopie fluorescentă cu super-rezoluție – „Stefan Hell este laureatul premiului Nobel pentru Chimie în anul 2014 pentru dezvoltarea *Microscopiei fluorescente cu super-rezoluție*”. WP 21 XII 2018, p. 44. Specificăm că S. Hell, născut la Arad, este membru de onoare al Academiei Române (*Anuarul Academiei Române*, 2017, p. 101).

Ortopedie dento-facială – „Din 2016 A.M.R. este medic specialist în ortodonție și *ortopedie dento-facială*”. WP 7 XII 2018, p. 29.

Radioterapie pediatrică – „Primul spital de oncologie și *radioterapie pediatrică* din România construit de oameni [prin concurs public] se va numi Copacul vieții”. WP 28 XII 2018, p. 1.

Reconversie profesională – „Persoanele care vor să-și schimbe ocupația pot urma cursuri de *reconversie profesională*”. Sintagmă folosită la TVR 1, la telejurnalul de la ora 10 la 16 I 2019; în DEX este înregistrat termenul independent *reconversie* cu sensul „schimbare a profesiei din cauza unor condiții economice sau a unor restructurări”.

Săritură în apă – v. *high-diving.*

Servicii de entertainment – „Inspectorii fiscali au început deja verificările pentru stabilirea numărului liber-profesioniștilor – fotografi și lăutari – care prestează *servicii de entertainment* la nunți și botezuri”. A. 14 I 2019, p. 1; trebuie specificat că termenul *entertainment* este atestat în DCR 3 din anul 2001.

Stimulare cognitivă – v. *ludoterapie.*

Transplant robotizat – „*Transplant robotizat* de rinichi realizat la un spital privat din Brașov” Sintagmă folosită la telejurnalul din 13 I 2019 de la ora 20 la canalul TVR 1.

Vulcanizare mobilă – „G. C. Bărbulescu a început de două săptămâni o afacere unică în județul Constanța: serviciu de *vulcanizare mobilă*… a reușit să aibă peste 50 de solicitări telefonice într-o singură zi, dintre care poate să onoreze doar 10–15”. A. 6 XII 2018, p. 4.

CATEGORIA B conține denumiri de p r o f e s i o n i ș t i. Termenii din această secțiune, la rândul lor, se pot defalca, în funcție de numărul de specialități pe care le servesc, de la o unică specialitate la două sau la multiple specialități. Astfel:

a) Cu o singură specialitate:

1) Aceasta se exprimă în mod natural printr-un u n i c t e r m e n, precum în contexte din presă ca:

Climatolog – „Doamna Roxana Bojariu, *climatolog*, ne explică ce prognoză are timpul peste câteva zile”. Termen folosit la telejurnalul din 28 XII 2018 de la ora 13 la canalul B1.

Concierge – v. *serviciul de concierge personalizat.*

Conspiraționist – „*Conspiraționiștii*, vioi după protest” A. 13 VIII 2018, p. 1.

Drujbist – „*Drujbiștii* au degajat drumurile” Denumire utilizată la telejurnalul de la ora 14 la TVR 1 din 14 XII 2018.

BDD-A30967 © 2019 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:42:52 UTC)

Etnosociolog – „Hary Kuller, *etnosociolog* şi cercetător, a creionat o istorie succintă a ceea ce înseamnă cultul mozaic” R.ev. 31 I 2018, p. 23.

Gelatier – „Festivalul Înghețatei a fost prezentat de Alexandra Lungu, maestru-*gelatier*” Termen utilizat la telejurnalul de la ora 9 de la TVR 1 din 14 IX 2018 (menționăm că acesta, de origine italiană, provine din it. *gelatiere,* atestat în Zingarelli, *Vocabolario* în anul 1901, în timp ce sinonimul său mai răspândit în italiană este *gelataio*, cuvânt ceva mai vechi, înregistrat din 1893 în acelaşi dicționar Zingarelli).

Licitator – „Simon [este] un tânăr *licitator*”. TVMania 20 XII 2018, p. 46.

Mentalist – „Grupul de *mentaliști*… aşteaptă instrucțiuni din partea «Ochiului» (societatea secretă a magicienilor)”. TVMania 16 III 2018, p. 22.

Parapsiholog – „*Parapsihologul* Elise Rainier e sunată de un pacient care pretinde că vede fantome în casa din New Mexico în care s-a mutat recent.” TVMania 7 XII 2018, p. 54.

Resuscitator – v. *doctor resuscitator.*

Sexologist – „În 1907 *sexologistul* german dr. Iwan Bloch ajungea… la concluzia că, departe de a fi «inferioară» celei a bărbaților, sensibilitatea sexuală a femeilor e mai intensă”. R.lit. 3 VIII 2018, p. 12.

Skimmer – „Talentul *skimmer*ilor [este] de a goli conturile românilor cu ajutorul cardurilor clonate”. A. 2 V 2018, p. 1; menționăm bogata prezență în DCR 3 a termenului *skimming*, din aceeaşi familie, din anul 2002.

Terminolog – „Mădălin Dan Pavel face masteratul şi a doua facultate la Paris, prilej cu care şi-a găsit şi un loc de muncă extrem de special… în Ministerul Economiei din Franța bistrițeanul este «*terminolog*» şi se ocupă de terminologie şi de traduceri”; „Nu este ca şi cum aş inventa toată ziua cuvinte, «inventat» se referă mai mult la transpunerea unor termeni dintr-o limbă în alta”. WP 4 I 2019, p. 7. (Trebuie menționat că, pentru sensul propriu lingvisticii – creator de termeni noi – în italiană, în Zingarelli, *Vocabolario*, este atestat termenul de sorginte greacă *onomaturgo* din anul 1975).

Untoldist – „Clujul, invadat de *untoldişti* care au participat la Untold, cel mai mare festival de muzică din România desfăşurat în perioada 2–5 august”. WP 3 VIII 2018, p. 6.

O situație cu totul specială o are termenul *tun(n)ing*, care a fost înregistrat de la începutul secolului actual atât în DCR 3 din anul 2007 cât şi de Rodica Zafiu din anul 2008 în R.lit. nr. 51–52, cu semnificația „modificare, îmbunătățire adusă autovehiculelor”. Trebuie specificat că într-un citat extras recent din ziarul A. din 19 XII 2018, p. 4, este amintit un „meseriaş” din Oradea care are mari realizări în acest domeniu: „Proprietar al unui atelier de *tunning*, E. K. este unul dintre cei mai premiați *meseriaşi* orădeni din domeniu. În 2010 a fost revelația unui show de *tuning* internațional desfăşurat pe Aeroportul din Oradea” – dar fără ca meseriaşului să i se dea o denumire proprie care s-ar putea înfățişa, dacă ni se permite sugestia, sub forma **tun(n)ar*…

BDD-A30967 © 2019 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:42:52 UTC)

2) Printr-un grup de d o i până la ş a s e termeni, al căror număr, însă, nu ar trebui să ne înşele asupra competenţelor u n i c e ale celor care practică diversele profesiuni etc., odată ce se referă la o singură ocupaţie:

Agent de casting – sintagmă folosită la canalul Realitatea TV în ziua de 19 I 2019, la telejurnalul de la ora 9.

Ambalator manual – „Angajăm *ambalator manual*, încărcător-descărcător…" A. 27 II 2018, P. 6.

Antrenor de Kick box – „Jandarmul este instructor de arte marţiale, formator de instructori de arte marţiale şi *antrenor de Kick box*". WP 26 X 2018, p. 24.

Arbitru de scaun – „Finala pierdută de Serena Willliams în faţa lui Naomi Osaka, partidă pe parcursul căreia americanca s-a războit cu *arbitrul de scaun*, portughezul Carlos Ramos" A. 11 IX 2018, p. 7.

Asasin profesionist – „Max îşi dă seama că Vincent este *asasin profesionist*". TVMania 7 I 2019, p. 49.

Asistent manager – „Poziţia de *asistent manager* este o cale sigură de a obţine o funcţie de management ulterioară pentru că te învaţă foarte repede toate cerinţele pentru un astfel de job". Lib. 10 XII 2018, p. 16.

Asistentă pentru sân – „În străinătate există conceptul de breast nurse, *asistentă pentru sân*". WP 26 X 2018, p. 6.

Breast nurse – „Asistenta dedicată pacientelor cu cancer mamar, *breast nurse* o numesc ei". WP 26 X 2018, p. 6.

Chirurg plastician – „Danny este un *chirurg plastician* care se teme de relaţii serioase." TVMania 23 I 2018, p. 46.

Comisar european – „Proiectul laserului de la Măgurele este un proiect fanion nu doar pentru România ci şi pentru cercetarea din întreaga Uniune Europeană, a declarat *comisarul european* Corina Crețu". A. 3 XII 2018, p. 3.

Consilier matrimonial – „Un celebru *consilier matrimonial* [din Canada]". TVMania 31 VII 2017, p. 53.

Consultant de imagine – *„Consultantul de imagine* pentru ţinuta de Revelion este Raluca Dobrovolschi". WP 28 XII 2018, p. 38.

Consultant în organizare – „Marie Kondo, *consultant în organizare*" WP 18 I 2018, p. 36.

Decident cultural – „*Decidenţii culturali* ar trebui să joace rolul principal în viaţa oricărui popor". Sintagmă utilizată la telejurnalul de la canalul Realitatea TV de la ora 9 din ziua de 15 I 2019.

Decorator floral – „Ca să se descurce în această afacere, călărăşeanul [G. Ş. Gogu] s-a şcolit la Bucureşti, unde a urmat timp de trei luni un curs de *decorator floral*. Spune că este important să ştii să combini flori, să alegi culori care se potrivesc, să ştii ce specii să pui una lângă alta. Nimic nu este lăsat la voia întâmplării". A. 10 I 2019, p. 4.

Dezvoltator imobiliar – „X investighează dispariţia unui *dezvoltator imobiliar*". TVMania 11 I 2019, p. 42; trebuie observat că această sintagmă este

BDD-A30967 © 2019 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:42:52 UTC)

mult mai veche decât cea atestată acum, în 2019, şi a apărut, semantic, paralel cu doi termeni independenți, *dezvoltator*, înregistrat în DCR 3 din 2000 şi *developer*, din 2003.

Doctor resuscitator – „Reiner Ekaterina, *doctor resuscitator*, cosmetician". B. 46, XI 2018, p. 6.

Escortă sexuală – „Alice a declarat că are studii universitare şi că e *escorta sexuală* care câştigă cel mai bine în SUA". A. 22 III 2018, p. 8. (Cunoaşte un sinonim perfect în alt termen recent, *escort-girl,* discutat în articolele anterioare ale autoarei, menționate în partea inițială a textului de față.)

Expert comunitar – v. A. 23 I 2018, p. 3.

Femeie-spion – „Povestea româncei din Galați devenită cea mai cunoscută *femeie-spion* din cel de-al Doilea Război Mondial". WP 31 VIII 2018, p. 12.

Fizician teoretician – „Basarab Nicolescu este un nume bine cunoscut, *fizician teoretician,* eseist, filosof al științei". „22" 13 II 2018, p. 14.

Formator de instructori de arte marțiale – v. *antrenor de Kick box.*

Infractor cibernetic – „Poliția Română să facă noi recomandări cum să ne ferim de *infractorii cibernetici*". A. 2 V 2018, p. 1.

Inginer horticol – v. *inginer horticol, profesor şi terapeut.*

Inspector resurse umane – „Principalele meserii pentru care se organizează cursuri de recalificare profesională prin Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM) sunt lucrători în comerț, *inspector resurse umane*, agent de securitate, operator introducere şi validare şi prelucrare date sau lucrător în cultura plantelor". A. 10 I 2019, p. 2.

Instructor de arte marțiale – v. *antrenor de Kick box.*

Lucrător în comerț – v. *inspector resurse umane.*

Lucrător în cultura plantelor – v. *inspector resurse umane.*

Maestru-gelatier – v. *gelatier.*

Manager-director – „Adina Vlad, *manager director* Unlock Market Research" A. 21 XI 2018, p. 3.

Medic estetician – „Dr. Iancu Morad, *medic estetician* la Luxury Aesthetics din Bucureşti" WP 4 I 2019, p. 37.

Medic specialist în ortodonție – v. *ortopedie dento-facială.*

Ofițer CIA – „Angelina Jolie [are rolul de] *ofițer CIA*". TVMania 30 V 2018, p. 34.

Organizator de evenimente – „Lydia este *organizatoare de evenimente*". TVMania 30 V 2018, p. 31.

Poker Star – v. *astrofizică, fotomodel, prezentatoare TV şi Poker Star.*

Psiholog clinician – „Preotul H. P. … a luat legătura cu angajatorul unde lucra ca *psiholog clinician*". A. 4 XII 2018, p. 4.

Profesor în arta dezbaterii – „Mara Perța a format zeci de *profesori în arta dezbaterii*". WP 14 XII 2018, p. 30.

Profesor de simbolistică – „Tom Hanks revine în rolul de *profesor de simbolistică*". TVMania 14 XII 2018, p. 28.

BDD-A30967 © 2019 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:42:52 UTC)

Săritor în apă – „Eu şi Ramona Ciobanu am fost primii români *săritori în apă* care au plecat în străinătate să facă nişte spectacole”. WP 11 I 2019, p. 56.

Serviciul de concierge personalizat – „*Serviciul de concierge personalizat* care susține copiii grav bolnavi”. TVMania 7 I 2019, p. 59.

Şeful echipei de transplant – „Alocarea de organe nu o decide *şeful echipei de transplant*, spune şi dr. Carmen Panțiş”. A. 10 I 2018, p. 3.

Tehnician mantenanță mecanică echipamente industriale – „Se angajează *tehnician mantenanță mecanică echipamente industriale*”. WP 2 II 2018, p. 50.

3) Două specialități:

Cântăreață de jazz şi pianistă – „Diana Jean Krall… este *cântăreață de jazz şi pianistă*”. WP 16 XI 2018, p. 42.

Doctor resuscitator, cosmetician – „Reiner Ekaterina, *doctor resuscitator, cosmetician*”. B. 46, XI 2018, p. 6.

Etnosociolog şi cercetător – „Hary Kuller, *etnosociolog şi cercetător*, a creionat o istorie succintă a ceea ce înseamnă cultul mozaic”. R.ev. 1–31 I 2018, p. 23.

Fondatoare şi trainer internațional dermopigmentare – „Adriana Bican, *fondatoare şi trainer internațional dermopigmentare*”. WP 4 I 2019, p. 36.

Inginer de recepție şi control aeronave „Se angajează *inginer de recepție şi control aeronave*”. A. 7 II 2018, p. 6.

Încărcător-descărcător – v. *ambalator manual.*

Jurnalistă şi scriitoare – „Cristina Andrei, *jurnalistă şi scriitoare*”. WP 11 I 2019, p. 32.

Lider şi animator de tineret – „S-a început un program de formare profesională a preoților cu scopul de a-i converti în *lideri şi animatori de tineret*”. A. 1 III 2018, p. 4 (pentru semantismul termenului *lider*, v. Adriana Stoichițoiu Ichim, *Aspecte ale influenței engleze în româna actuală,* 2006, pp. 152–161).

Medic specialist în ortodonție şi ortopedie dento-facială – v. *ortopedie dento-facială.*

Profesor şi terapeut – v. *inginer horticol.*

Regizor-scenarist – „*Regizorul-scenarist* recunoaşte că are oarecare tangențe cu mediul”. WP 29 XI 2017, p. 33.

4) Specialități multiple:

a) T r e i specialități:

Actriță, designer de lenjerie intimă şi model – „Peta Gia Wilson este *actriță, designer de lenjerie intimă şi model*”. WP 16 XI 2018, p. 42.

Cărturar, istoric literar şi folclorist – „Biografia eruditului *cărturar şi rigurosului istoric literar şi folclorist* G. T. Kirițescu nu este cunoscută specialiştilor”. R.lit. 23 II 2018, p. 6.

Fizician teoretician, eseist, filosof al ştiinței – v. *fizician teoretician.*

Formator al Asociației Române de dezbatere, Oratorie şi Retorică (ARDOR), instructor şi arbitru de debate – „De câțiva ani, Mara este *Formator al Asociației*

BDD-A30967 © 2019 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:42:52 UTC)

Române de dezbatere, Oratorie şi Retorică (ARDOR), instructor şi arbitru de debate". WP 14 XII 2018, p. 30.

Inginer horticol, profesor şi terapeut – „De profesie *inginer horticol* Medeea Mathe şi-a schimbat preocupările, jobul şi viaţa … devenind *profesor şi terapeut* într-un centru de plasament de copii". WP 4 I 2019, p. 20.

Master scuba diver „[Laufer] a şinut să precizeze că pentru mai mult de un an a fost *master scuba diver*". A. 22 XI 2018, p. 1.

Operator introducere şi validare şi prelucrare date – v. *inspector resurse umane.*

b) P a t r u specialităţi:

Actor, regizor, producător şi muzician – „Kevin Michael Costner este *actor, regizor, producător şi muzician.*" WP 18 I 2019, p. 29.

Arhitect, inginer, profesor şi deputat – „*Arhitect, inginer, profesor şi deputat* român, Ion Mincu este promotorul arhitecturii neoromâneşti". R.l. 2 III 2018, p. 17.

Artist performer, pianist, organist, compozitor – „Valentin Gheorghiu este o personalitate complexă în calitate de *artist performer, pianist, organist, compozitor*". R.lit. 23 III 2018, p. 21.

Diplomat în astrofizică, fotomodel, prezentatoare TV şi Poker Star – „Canadiana Liv Boeree, femeie-minune: *diplomă în astrofizică, fotomodel, prezentatoare TV şi Poker Star*". WP 18 I 2019, p. 55.

Muzician, compozitor, actor şi producător muzical – „Lars Ulrich, 55 ani, Danemarca [este] *muzician, compozitor, actor şi producător muzical*". WP 21 XII 2018, p. 45.

În continuare, adăugăm aici o serie de specialităţi ale membrilor Academiei Române neatestate în dicţionarele limbii române – şi care ar merita să intre în raza de activitate a lexicologilor şi a lexicografilor români – în ordinea în care apar, aşa cum figurează, lipsite de contexte, în ultimul *Anuar al Academiei Române* pe anul 2017, exprimate:

I) Printr-un singur termen (în paranteză vom indica numele propriu al persoanei alături de care este citat termenul sau sintagma respectivă pentru a fi mai uşor de reperat în *Anuar*):

anatomopatologie (N. M. Manolescu) (de observat că în DEX sunt consemnaţi termenii *anatomopatolog* şi *anatomopatologic*), *neurofarmacolog* (S. Vizi).

II) Prin sintagme alcătuite din 2–3 termeni, dar, uneori, şi mai numeroşi, de exemplu din 4 cuvinte (v. B. Simionescu), din 5 cuvinte (v. Gh. Păun), din 6 cuvinte (v. I. Singer) sau chiar din 11 termeni (v. C. Zamfir):

prognoze economice (L. L. Albu), *chimie coordinativă* (M. Andruh), *tehnologie de fabricaţie* (D. Banabic), *ecuaţii cu derivate parţiale* (V. Barbu), *geomorfologie, geografia mediului* (D. Bălteanu), *medicină moleculară* (Gh. Benga), *micropaleontologia şelfului carbonatic* (I. Bucur), *sociologie rurală* (M. Cernea), *ecuaţii diferenţiale* (C. Corduneanu), *logică şi epistemologie* (T. Dima),

BDD-A30967 © 2019 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:42:52 UTC)

structuri mecanice (D. Dubină), *auxologie forestieră* (V. Giurgiu), *chimie supramoleculară organometalică* (I. Haiduc), *arhive multimedia* (C.S. Ispas), *management agricol* (P. I. Otiman), *teoria automatelor, teoria limbajelor formale* (Gh. Păun), *separări izotopice* (M. S. Peculea), *fizica plasmei, fizica laserilor* (I.-I. Popescu), *biologie celulară* (O. Popescu), *biologie celulară şi moleculară* (L.-D. Popov), *fizică teoretică, fizică nucleară* (E. Săndulescu), *genetica şi ameliorarea plantelor* (N. Săulescu), *chimie organică şi organometalică* (C.S. Silvestru), *chimie macromoleculară, fizica polimerilor* (B. Simionescu), *analiză funcţională, teoria aproximării, teoria optimizării* (I. Singer), *tehnologia limbajului natural* (D. Tufiş), *compozitor, dirijor, muzicolog* (C. Ţăranu), *optică, laseri* (I. V. Vlad), *chimia fizică a compuşilor oxidici* (M.-M. Zaharescu), *arte, arhitectură, audiovizual* (E.-Ş. Belea), *petrologie magmatică şi metamorfică* (T.-I. Berza), *poet, prozator, eseist* (A. Blandiana), *botanică, ecologie* (Gh. Coldea), *analiză complexă* (M. Colţoiu), *prelucrarea limbajului natural* (D. Cristea) *teologie fundamentală* (W. Dancă), *rezonanţă magnetică nucleară* (D. E. Demco) *geodinamică, geofizică* (C. Demetrescu), *istorie medie, ştiinţele auxiliare ale istoriei* (N. Edroiu), *neurobiologie, fiziologie* (M. L. Flonta), *biochimie şi xenochimie alimentară* (Z. Gărban), *fizică atomică şi nucleară* (E. Ivanov), *mecanică teoretică neliniară* (V. Marinca), *ecuaţii cu derivate parţiale, control optimal* (G. G. Marinoschi), *electronica solidului. Fluctuaţii* (M. Mihăilă), *istoria oraşelor, istoria urbanismului* (P. H. Niedermaier), *drept privat* (L. Pop), *critic şi istoric literar, poet, traducător* (I. Pop), *boli digestive şi transplant hepatic* (I. Popescu), *agrofitotehnie, fizica solului* (Gh. Sin), *mecanica solidelor, vibraţii* (T. Sireteanu), *nanofluide magnetice* (L.N. Vekas), *sociologia tranziţiei, politici sociale, calitatea vieţii, standard de viaţă, problemele societăţii româneşti* (C. Zamfir), *analiză convexă, optimizare* (C. Zălinescu), *pictor, grafician* (E. Mihăescu), *istoric şi arheolog* (D. Protase), *critic de teatru, eseist, profesor* (G. Banu), *inginer, profesor* (A. Bejan), *istoric, cancelar al Institutului Franţei* (G. de Broglie), *inginer agronom, analist de mediu* (L. Brown), *politolog, istoric* (H. Carrere d'Encausse), *scriitor, critic şi istoric literar* (M. Cimpoi), *biolog, Molecular Biology* (Ş. Constantinescu), *scriitor, istoric literar* (N. Dabija), *scriitor, dramaturg* (J. de Decker), *biolog-patolog* (M.-G. Farquhar), *scriitor, critic literar* (S. Fauchereau), *biolog, biochimist* (J. Jortner), *poet, istoric, scriitor, om politic* (V. Matei), *biochimist, pedagog* (F. Mayor Zaragoza), *economist, filosof* (Th. de Montbrial), *filosof şi istoric* (E. Moutsopoulos), *eseist, critic literar, filosof al culturii* (V. Nemoianu), *chimist, visiting professor* (Cl. Nicolau), *fizician, filosof* (B. Nicolescu), *biolog, profesor de microbiologie* (scris, probabil, greşit în *Anuar*, *rhicrobiologie*) (A. Oren).

Din cele două liste de imediat mai sus reiese clar că se verifică o discrepanţă enormă între termenii unici şi cei cuprinşi în sintagme, dar trebuie remarcat că alţi destul de numeroşi termeni unici specializaţi neconsemnaţi în dicţionare apar integraţi în sintagme; este vorba de cuvinte precum *coordinativ, carbonatic, şelf,*

BDD-A30967 © 2019 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:42:52 UTC)

auxologie. organometalic, supramolecular, *agrofitotehnie, oxidic, xenochimie, nanofluid* sau termeni ai limbii comune care, însă, au dobândit sensuri deosebite: *fluctuații* (N. Mihăilă), *vibrații* (T. Sireteanu).

Câteva succinte concluzii:

Prima categorie, a noilor profesii, meserii sau ocupații conține un număr relativ mare de specialități, dintre care marea majoritate face parte din domeniul medicinal – ceea ce reprezintă totdeauna un motiv de bucurie și de speranță pentru atâtea persoane bolnave; dintre acestea se desprind ca specialități n o v a t o a r e și promițătoare: *chirurgia minim invazivă, chirurgia robotică, monoterapia*. O specialitate este relativă la domeniul veterinar (*ciparea urşilor)*. Se remarcă, de asemenea, trei noi specialități în sport – *high-diving, ultramaraton* și *wakerboarding*; ultimele două sunt practicate, deocamdată, în afara granițelor noastre, dar este foarte posibil ca, într-un „mâine" mai apropiat sau mai îndepărtat, să se integreze și la noi, cum s-a întâmplat deja cu prima, *high-diving* (care s-a și autohtonizat prin traducere, *sărituri în apă*), ca și o tendință muzicală îmbrățișată relativ de curând în țara noastră, la festivalul muzical Untold, adoptat de din ce în ce de mai mulți *untoldişti*.

În raport cu numele noilor profesiuni, meserii etc., denumirile celor care le profesează se prezintă sub forma unor mult mai mari cantități. Cum se explică această discrepanță? Este posibil ca numărul ridicat al profesioniștilor să se justifice prin mulțimea de noi ramuri și subramuri ale profesiunilor tradiționale sau și ale unora mai recente, dintre care nu toate se exercită la noi în țară, dar de care este bine că putem afla, fiind ținuți la curent prin presă. De menționat că, uneori, acestea cunosc o denumire preexistentă a cărui familie o îmbogățesc; în această situație este, de exemplu, *cipare*, care se alătură mai vechiului termen *cip*, prezent în DCR, cu prima atestare încă din anul 1976; la fel, *drujbist* în raport cu unealta *drujbă*, prezentă în DEX, sau *climatolog*, care vine să „împlinească golul" de lângă numele profesiei, *climatologie*, înregistrat în DCR din 1977, și *etnosociolog* față de *etnosociologie,* care este înregistrat în DEX; la fel, în DEX sunt înregistrați termenii *parapsihologie* și *parapsihologic*, dar nu și *parapsiholog* – atestat, este adevărat, pe alte meridiane decât în spațiul românesc! – în lucrarea de față. Aceste ultime exemple vin să valideze o realitate mai de mult cunoscută: întâi trebuie să se inventeze și să existe profesiunea sau meseria sau „instrumentul" ei de bază și apoi vine numele celui ce o exercită sau o aplică. Faptul că există un decalaj uneori foarte mare între data atestării profesiunii și cea a profesionistului, în unele cazuri se explică, pe de o parte, prin împrejurarea că numele profesiei nu a fost inventat și nici „implantat" mai repede la noi în țară sau, pe de altă parte, că, pur și simplu, extragerea fișelor nu s-a făcut prea atent, deci noi, cei care „colectăm" fișele, trebuie să ne asumăm vina și, în consecință, „să strângem" ochiurile plasei noastre imaginare în care adunăm materialul lingvistic. Și, eventual, chiar ar fi necesar să se mărească numărul acelora dintre noi care avem sau ne luăm sarcina de a extrage fișe…

BDD-A30967 © 2019 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:42:52 UTC)

Din materialul prezentat nu se poate să nu se observe unele tendințe recente, de exemplu, se remarcă unii termeni care, mai rapid decât alții, reuşesc să atragă în jurul lor alții cu care alcătuiesc sintagme durabile. Este cazul unor vocabule precum *agent, asistent, antrenor, consultant, expert, instructor.*

În fine, din exemplele extrase din presă reiese, uneori foarte clar, că respectivele noi denumiri de profesiuni sau/şi de profesionişti aparțin altor realități, vin de pe alte coordonate spațiale, indiferent că au denumiri străine, cum sunt *wakerboarding, master scuba diver, Poker Star* sau altele sunt uşor de tradus în limba noastră, de exemplu *ofițer CIA, specialist în concedieri, profesor de simbolistică.* Aici trebuie remarcat că un anumit sport practicat de curând la noi este denumit, la origine, cu termenii în limba engleză, *high-diving,* şi, prin traducere, *sărituri în apă*. Acelaşi fenomen este de remarcat şi la *asistentă de sân* şi originalul său în engleză *breast nurse.* Cele două denumiri au devenit, astfel, sinonime perfecte. Tot o sinonimie perfectă s-a creat prin introducerea noului termen *sexologist,* care are exact aceeaşi plajă profesională precum termenul *sexolog* mai de mult cunoscut în limba noastră. Sinonimia apare şi între două sintagme, precum în *medic resuscitator* în raport cu *medic (anestezist)-reanimator* (în DEX sunt consemnate vocabulele din aceeaşi familie*, resuscita* şi *resuscitare,* dar nu şi substantivul *resuscitator)*. Într-un alt caz avem de a face cu o triplă sinonimie între *dezvoltator imobiliar* şi doi termeni independenți, *developer*, pe de o parte şi *dezvoltator*, pe de altă parte, aşa cum am precizat mai sus când am prezentat sintagma respectivă; de fapt, totul, etimologic vorbind, a pornit de la engl. *developer*, redat în trei moduri în limba noastră, termen independent pentru care vezi şi Adriana Stoichițoiu Ichim în *Aspecte ale influenței engleze în româna actuală,* 2006, şi Rodica Zafiu în R.lit. 51–52, 2008.

Mai este de observat că unii termeni independenți cu o semnificație clară, preexistenți în română (*dezvoltator* sau *reconversie)* apar în faza actuală a limbii noastre în sintagme în care sunt însoțiți de cuvine edificatoare, de ex. *dezvoltator imobiliar* sau *reconversie profesională*, poate din scrupulul de a se înțelege conceptul respectiv cât mai clar posibil.

Având în vedere că fişele care au servit ca suport pentru articolul de față au fost extrase numai într-un timp limitat şi anume din anul 2018 şi din prima lună a anului abia început, 2019, şi numai dintr-un singur stil, al presei, înțelegem de ce le-am întâlnit doar o sigură dată. A le fi extras minimum de două ori, în texte din presă evident diferite, a reprezentat o întâmplare într-adevăr rară! Aşa s-au petrecut lucrurile când am întâlnit, de două ori, noile concepte medicale *chirurgie endoscopică* şi *chirurgie minim invazivă* care, acum, sunt cunoscute şi se aplică şi în sistemul nostru medical, ca şi termenul cunoscut din sport *high-diving*.

Înainte de a încheia, credem că se cuvine să ne oprim puțin asupra unei profesii „de nişă", *terminolog*, despre care am amintit în partea inițială a textului de față, care fără a fi cunoscută sub o denumire anume, cândva exista în cadrul

BDD-A30967 © 2019 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:42:52 UTC)

Institutului de Lingvistică de la Bucureşti şi era, dacă îmi aduc bine aminte, deținută de colegul nostru de Facultate, Constant Maneca – cel care este la baza *Dicționarului de neologisme* –, din păcate plecat dintre noi de mai bine de 40 de ani… Personal nu știu cine se ocupa, după Maneca, în continuare, de introducerea sau adaptarea unor termeni din diversele terminologii, pentru a se consemna în dicționare, şi nici nu am văzut în *Anuarele* ultime ale Academiei Române că ar exista, pe lângă secția I, de Filologie şi de Literatură, a Academiei Române vreun cât de mic colectiv de lucru sau măcar o persoană anume – obligatoriu bună cunoscătoare a mai multor limbi străine – care să aibă însărcinarea de a se interesa de introducerea noilor denumiri din diversele terminologii. Prin urmare, socotim că s-ar putea propune ca, în cadrul Secției amintite a Academiei Române, să se discute această chestiune şi apoi să se ia o hotărâre. Poate că nu ar fi o idee rea ca problema de față, considerată importantă pentru dezvoltarea actuală a lexicului limbii române – deseori imprevizibilă şi vertiginoasă, referitoare la unele fațete nebănuite ale diverselor științe – să fie rezolvată într-un anumit fel de colectivul care se ocupă în deosebi de e t i m o l o g i i l e cuvintelor din limba noastră.

Textul prezent, prin numeroasele s i n t a g m e luate în discuție relative la „câmpul muncii" în sensul larg, se constituie, de fapt, într-o veritabilă p l e d o a r i e pentru introducerea în dicționare a unor sintagme folosite frecvent; este vorba, deci, de a atrage atenția ca în cercetările noastre – ce urmează să fie reflectate şi în dicționare – să nu ne preocupăm exclusiv de c u v i n t e l u a t e i z o l a t ci şi de s i n t a g m e l e pe care acestea le coagulează în jurul lor, şi anume de g r u p u r i l e f i x e de cuvinte cu o anumită circulație şi care, în general, în starea actuală a faptelor, din nefericire, nu sunt consemnate în dicționare. În situația aceasta se află, printre altele, şi numeroase denumiri de noi profesiuni sau de profesioniști, care considerăm că merită să li se acorde spațiile cuvenite în operele lexicografice, aşa cum le dețin şi în dicționarele corespunzătoare ale altor limbi. În acest fel se va deschide perspectiva studierii c o m p a r a t i v e a acelor sintagme care, dacă au început prin a fi atestate deja în unele dicționare consacrate unor specialități, să zicem, de exemplu, într-un dicționar cu caracter specific medical, şi-au câştigat, cu trecerea timpului, dreptul de a fi consemnate şi în dicționarele generale ale diverselor limbi, care astfel vor livra utilizatorilor posibilitatea de a ajunge la cunoştințe din ce în ce mai complexe şi, implicit, măcar la anumite leme, mai bogate!

SIGLE

A.: *Adevărul*, ziar, înainte şi după 1990.
Antena 1: canal de TV , după 1990, Bucureşti.
B1: canal de TV, după 1990, Bucureşti.
DCR: Florica Dimitrescu, *Dicționar de cuvinte recente*, Bucureşti, 1982.
DCR 3: Florica Dimitrescu, (coordonator), Alexandru Ciolan, Coman Lupu, *Dicționar de cuvinte recente*, ed. a III-a, Bucureşti, 2013.

BDD-A30967 © 2019 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:42:52 UTC)

DEX: *Dicţionarul explicativ al limbii române*, Bucureşti, ediția a II-a, 2012.
DLR: *Dicţionarul limbii române*, Bucureşti, Cluj-Napoca, Iaşi, din 1956.
Lib.: *Libertatea*, ziar, după 1990, Bucureşti.
Realitatea TV: canal de TV, după 1990, Bucureşti.
R.ev.: *Realitatea evreiască*, revistă, după 1990, Bucureşti.
R.l.: *România liberă*, ziar, înainte şi după 1990, Bucureşti.
R.lit.: *România literară*, înainte şi după 1990, Bucureşti.
T.: *Taifasuri*, ziar, după 1990, Bucureşti.
TVMania: *TVMania*, revistă, după 1990, Bucureşti.
TVR 1: canal de TV, după 1990, Bucureşti.
WP: *Week-end plăcut*, supliment al ziarului A., după 1990, Bucureşti.
Zingarelli, *Vocabolario*: *Zingarelli, Vocabolario della lingua italiana,* ed. a XII-a, Bologna, 2007.
„22”: „22”, revistă, după 1990, Bucureşti.

inst@lingv.ro

BDD-A30967 © 2019 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:42:52 UTC)